

Ecologisch werkprotocol Middelsee fase 1

Opdrachtgever	Gemeente Leeuwarden
Referentie	Schut, E. 2019. Ecologisch werkprotocol Middelsee fase 1. A&W-notitie 3345_1. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	3345mis
Status	Definitief
Datum	7 oktober 2019
Projectleider	E. Schut
Autorisatie	R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. EWP
3. Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

1. Inleiding

In verband met geplande woningbouw zal in oktober 2019 worden aangevangen met de grondwerkzaamheden van het plan Middelsee, fase 1. In 2017 heeft Altenburg en Wymenga een ecologische beoordeling van de plannen uitgevoerd (Schut 2017). Uit die beoordeling is gebleken dat door uitvoering van de plannen mogelijk een conflict ontstaat met de Wet natuurbescherming. Dat is alleen het geval indien in de bomen binnen het plangebied nestplaatsen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn, of er bomen gekapt worden waarin verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn of waarlangs vliegroutes van vleermuizen lopen. In 2019 is bepaald dat er geen verblijfplaatsen of vliegroutes van vleermuizen of nestplaatsen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aangetast zullen worden door het kappen van bomen (Zweemer 2019). Door uitvoering van de plannen zal daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan (zie hieronder).

Doel ecologische werkprotocol

Dit Ecologisch Werkprotocol (EWP) borgt dat conform voorwaarden wordt gewerkt. In het onderhavige EWP worden de voorwaarden ten aanzien van de ecologie beschreven als handleiding voor het uitvoeren van de werkzaamheden. De voorwaarden borgen dat de zorgplicht wordt nageleefd ten aanzien van vissen, amfibieën en zoogdieren. Daarnaast wordt door het werken volgens de voorwaarden voorkómen dat broedende vogels en hun nesten en de vliegroute van vleermuizen over het Van Harinxmakanaal worden verstoord. Ook zal worden voorkomen dat eventuele vliegroutes van vleermuizen langs bomen worden verstoord, bijvoorbeeld langs de Bredyk.

2. Ecologisch Werkprotocol

Broedvogels

Periode	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Broedvogels												
	Voortplantingsperiode, geen activiteiten en werkzaamheden uitvoeren nabij nesten.											
	Minst ongunstige periode voor het uitvoeren van activiteiten en werkzaamheden.											
Voorwaarden ten aanzien van Broedvogels (Wet natuurbescherming):												
– Vogelnesten en de functionele omgeving daarvan mogen volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming niet worden verstoord of aangetast gedurende de periode dat het nest in gebruik is. – Indien de werkzaamheden volgens dit Ecologisch Werkprotocol worden uitgevoerd, wordt het verstoren van broedende vogels en hun												

VERVALLEN

Uitvoering

1. Uitvoering dient plaats te vinden buiten het broedseizoen van vogels dat loopt tussen 15 maart en 15 juli.
2. Indien onverhoopt toch vogels tot broeden komen in de directe omgeving van de werkzaamheden, dienen de werkzaamheden te worden stilgelegd. In overleg met een ecooloog zal worden besloten welke maatregelen genomen moeten worden.
3. Indien toch werkzaamheden worden uitgevoerd gedurende het broedseizoen, dient het werkgebied voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor broedgevallen van vogels. De wijze waarop ongeschikt gemaakt wordt, dient overlegd te worden met een ecooloog. Tevens dient voorafgaand aan de werkzaamheden door een ecooloog te worden gecontroleerd of er broedgevallen van vogels aanwezig zijn in het plangebied.

Voor herzien werkprotocol 'broedvogels', zie "Advies over het ongeschikt maken van het werkgebied van woonwijk Middelsee voor broedende vogels", A&W notitie: 21 -347 (Altenburg&Wymenga, 9 februari 2022) bijgevoegd aan dit Ecologisch Werkprotocol.

Vleermuizen

Periode	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Vleermuizen												
	Bij het uitvoeren van de werkzaamheden voorkomen dat gedurende avond en nacht lichtuitstraling over het water plaatsvindt.											
	Periode van winterrust van vleermuizen. Geen beperkingen in de uitvoering van de werkzaamheden.											
Voorwaarden ten aanzien van vleermuizen (Wet natuurbescherming):												
– Om het verstoren van mogelijk foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen te voorkomen, dient lichtuitstraling over het Van Harinxmakanaal en richting bomen gedurende avond en nacht te worden voorkomen.												

Uitvoering

1. Gedurende de actieve periode van vleermuizen (van circa 15 maart tot 1 november) mag gedurende avond en nacht geen lichtuitstraling plaatsvinden over het Van Harinxmakanaal en richting bomen.

Vissen en amfibieën

Periode	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Vissen en amfibieën												
	Voortplantingsperiode van vissen en amfibieën, geen werkzaamheden uitvoeren.											
	Minder gunstige periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden rekening houden met de zorgplicht. Er mag alleen op kleinere schaal gefaseerd gewerkt worden.											
	Meest gunstige periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden, bij de uitvoering rekening houden met de zorgplicht.											
Voorwaarden ten aanzien van vissen en amfibieën (Wet natuurbescherming):												
– Ten aanzien van alle soorten geldt de zorgplicht. Bij de uitvoering van werkzaamheden kan worden voldaan aan de zorgplicht door te werken volgens onderstaande voorwaarden. In dat geval zal geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan ten aanzien van vissen en amfibieën.												

Uitvoering

1. Werkzaamheden aan en langs watergangen worden in beginsel uitgevoerd in de periode van 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober. Dit is de periode tussen de voortplanting en de winterrust van vissen en amfibieën. Deze voorwaarde geldt met name wanneer er gewerkt wordt langs de oevers. Dit zijn de plekken die het meeste door vissen en amfibieën worden gebruikt om zich voort te planten en voor amfibieën om te overwinteren. Indien dit niet mogelijk is, wordt gefaseerd gewerkt in de periode november t/m februari of 1 juni tot 15 juli. Daarbij worden kleine delen van een watergang tegelijk aangepakt.
2. De werkzaamheden worden in een rustig tempo uitgevoerd, zodat vertroebeling en zuurstofloosheid van het water zo veel mogelijk wordt beperkt. Door te werken richting een open einde krijgen vissen de kans om op tijd de locatie te verlaten.
3. Indien werken richting een open einde niet mogelijk is, dienen watergangen vooraf te worden leeggevist, waarbij vissen en amfibieën worden overgezet naar een watergang in de directe omgeving die niet wordt aangetast.
4. In de maanden november t/m februari worden geen werkzaamheden uitgevoerd tijdens vorstperiodes of langdurige periodes met lage temperaturen ($< 5\text{ }^{\circ}\text{C}$). In ieder geval moet worden voorkomen dat grote aantallen vissen in winterrust door sediment worden gedood. Bij twijfel of wel of niet gewerkt kan worden, wordt contact gezocht met een ter zake kundige.
5. Er worden geen werkzaamheden aan watergangen uitgevoerd tijdens warmteperiodes. Hiermee moet zuurstofloosheid worden voorkomen. Bij twijfel of wel of niet gewerkt kan worden, wordt contact gezocht met een ter zake kundige.

Zoogdieren

Periode	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Vrijgestelde zoogdiersoorten												
	Werkzaamheden uitvoeren gedurende het hele jaar, onder voorwaarden.											
Voorwaarden ten aanzien van vrijgestelde zoogdiersoorten (Wet natuurbescherming):												
– Ten aanzien van alle soorten geldt de zorgplicht. Bij de uitvoering van werkzaamheden kan worden voldaan aan de zorgplicht door te werken volgens onderstaande voorwaarden. In dat geval zal geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan ten aanzien van vrijgestelde zoogdiersoorten.												

Uitvoering

1. Voorafgaand aan kapwerkzaamheden dient het terrein te worden nagelopen om te controleren of er overwinterende Egels aanwezig zijn (bijvoorbeeld onder bosschages en takkenhopen).
2. Bij de uitvoering van de werkzaamheden moet er zorg voor worden gedragen dat zoogdieren weg kunnen komen om zich te verplaatsen naar ander leefgebied in de omgeving.

3. Literatuur

Schut, E. 2017. Ecologische beoordeling van woningbouw in de Zuidlanden bij Leeuwarden (fase 1, Middelsee). A&W-notitie 2900. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Zweemer, M. 2019 QuickScan Wet Natuurbescherming bomenkap Hendrik Algrawei, Leeuwarden, rapportnummer 2019-010.

Advies over het ongeschikt maken van het werkgebied van woonwijk Middelsee voor broedende vogels

A&W-notitie: 21-347

opdrachtgever	Gemeente Leeuwarden
projectcode	21-347
Auteur(s)	I. Sijsma
status	Definitief
datum	9 februari 2022
autorisatie	Autorisatie: Edwin van der Heijden
kwaliteitscontrole	Tegenlezer E. Schut
uitvoerder	Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv Suderwei 2, 9269 TZ Feanwâlden Matrix II k1.08/1.09, 1098 XH Amsterdam Tel. 0511 474764, info@altwym.nl , www.altwym.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Werkplan ongeschikt maken	2
2.1	Toepassing van dit werkplan	2
2.2	Broedvogels	2
2.3	Mogelijkheden voor broedende vogels	2
2.4	Maatregelen om het gebied ongeschikt te maken	2
3	Bronvermelding	5

Referentie

Sijtsma, I. 2022. Advies over het ongeschikt maken van het werkgebied van woonwijk Middelsee voor broedende vogels. A&W-notitie 21-347. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

1 Inleiding

Gemeente Leeuwarden is voornemens om in het broedseizoen van 2022 werkzaamheden uit te voeren ten behoeve van het woonbouwplan Middelsee in Leeuwarden. Door Altenburg & Wymenga Ecologisch Onderzoek B.V. (A&W) is in een eerder stadium een ecologisch werkprotocol opgesteld (Schut, 2019). Daarin werd geadviseerd om te werken buiten het broedseizoen van vogels. Indien dit niet mogelijk was, werd geadviseerd het werkgebied vooraf ongeschikt te maken. Omdat het voornemen bestaat om werkzaamheden uit te voeren in het broedseizoen van 2022 heeft Gemeente Leeuwarden aan A&W verzocht om een werkplan op te stellen voor het ongeschikt maken van het werkgebied voor broedende vogels.

A&W presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2.1 Toepassing van dit werkplan

2.2 Broedvogels

Periode	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Broedvogels												
	Voortplantingsperiode, geen activiteiten en werkzaamheden uitvoeren nabij nesten.											
	Minst ongunstige periode voor het uitvoeren van activiteiten en werkzaamheden.											
Voorwaarden ten aanzien van Broedvogels (Wet natuurbescherming): – Vogelnesten en de functionele omgeving daarvan mogen volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming niet worden verstoord of aangetast gedurende de periode dat het nest in gebruik is.												

2.3 Mogelijkheden voor broedende vogels

2.4 Maatregelen om het gebied ongeschikt te maken

Om het gebied ongeschikt te maken kunnen de onderstaande maatregelen worden genomen.

Opgaande begroeiing

Opgaande begroeiing kan ongeschikt gemaakt worden voor broedgevallen door deze nog in de winterperiode te kappen. Opgaande begroeiing kan ook tijdens het broedseizoen worden gekapt, mits van tevoren is bepaald dat er geen vogels in de bomen en de ondergroei broeden.

Oevers en slootkanten

Om te voorkomen dat vogels gaan broeden in oeervegetatie wordt deze vegetatie voorafgaand aan het broedseizoen gemaaid. Het is van belang om ook tijdens het broedseizoen de vegetatie kort te houden.

Grasland

Hieronder worden maatregelen toegelicht die toegepast kunnen worden bij het grasland.

Maaien

De kans dat vogels tot broeden komen in het grasland binnen het plangebied kan aanzienlijk worden verkleind door voorafgaand aan het broedseizoen de vegetatie kort te maaien en deze gedurende het broedseizoen kort te houden.

(Fluit)linten

Door stokken met wapperende (reflecterende) linten te plaatsen zal een verstorend effect voor vogels ontstaan. Om het verstorend effect te versterken kan er ook gebruik gemaakt worden van fluitlinten. Dit zorgt voor een fluitend geluid wat de vogels zal weggagen. Dit kan overigens beter niet te dicht bij een bebouwde kom gebruikt worden, doordat het voor overlast bij de bewoners kan zorgen.

Meerdere keren per dag verstorende factoren

Menselijke activiteiten zijn verstorend voor vogels. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het langsrijden met materieel of wandelen met honden. Vogels zullen daardoor eerder uitwijken naar gebieden waar dit niet aan de orde is. Door deze maatregel meerdere keren per dag toe te passen wordt voorkomen dat er gebroed gaat worden in het gebied.

Voorkomen dat broedgevallen ontstaan tijdens werkzaamheden

Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden aangetast. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld materiaal goed af te dekken met zeil. Wanneer steilranden ontstaan, kunnen deze voorafgaand aan en tijdens het broedseizoen afgedekt worden met bijvoorbeeld landbouwplastic of zorg ervoor dat steilranden een flauw talud hebben. Dit is om te voorkomen dat er oeverwaluwen tot broeden komen. Wanneer dit wel gebeurt moeten de werkzaamheden worden stil gelegd.

Inspectie ecooloog

Ook door uitvoering van de bovenstaande maatregelen kan er niet volledig worden uitgesloten dat mogelijk een broedgeval van bijvoorbeeld Scholekster voorkomt. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient er daarom door een ecooloog te worden gecontroleerd of er broedgevallen van vogels aanwezig zijn in het plangebied. Indien een broedgeval wordt aangetroffen, dienen de werkzaamheden te worden stilgelegd. In overleg met een ecooloog wordt vervolgens bepaald of de werkzaamheden hervat kunnen worden en welke maatregelen getroffen dienen te worden.

3 Bronvermelding

Schut, E. 2019. Ecologisch werkprotocol Middelsee fase 1. A&W-notitie 3345. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Sijtsma, I. 2022. Rapportage aanvullend onderzoek potentieel geschikte vleermuisverblijfplaatsen en jaarrond beschermde nestplaatsen i.v.m. het realiseren van de woonwijk Middelsee. A&W-notitie 21-328. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.